

УДК 351.74(477)

І. Є. Руколайніна

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПРАВООХОРОНЦІВ ТА ЇХ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Охарактеризовано сучасний стан професійної підготовки правоохоронців щодо їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення. Визначено поняття матеріально-технічного та фінансового забезпечення правоохоронців у сфері їх професійної діяльності.

Професійна підготовка правоохоронців та їх матеріально-технічне й фінансове забезпечення обумовлені необхідністю умов незалежного існування і розвитку України, її утвердження на міжнародній арені. Згідно з Конституцією в країні, як і в інших державах, створені і виконують свої завдання правоохоронні органи, до складу яких входить система органів внутрішніх справ України, яку очолює центральний орган виконавчої влади – Міністерство внутрішніх справ України [1].

Важливість функцій, що виконуються органами внутрішніх справ, не відповідає наявному стану матеріально-технічного та фінансового забезпечення МВС України. Наприклад, Законом України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» для Міністерства внутрішніх справ було передбачено видатки загального фонду в сумі 9 758 373,7 тис. грн, що становило 39,4 % від потреби. Отримані асигнування загального фонду було спрямовано в першу чергу на: оплату праці та нарахування – 8 726 345,9 тис. грн; оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 345 449,8 тис. грн; придбання предметів, матеріали, обладнання та інвентар, у тому числі м'який інвентар та обмундирування – 187 448,9 тис. грн; придбання продуктів харчування – 162 744,2 тис. грн; поточні трансферти населенню – 100 146,3 тис. грн [2].

Складність ситуації полягає не тільки в об'єктивних причинах, викликаних загальною економічною кризою в країні. Однією з причин погіршення стану матеріально-технічного та фінансового забезпечення МВС України є також недосконалість правового регулювання витрат, законодавчої бази, відсутність діючого механізму застосування існуючих законів та підзаконних фінансово-правових актів, нормативна неврегульованість окремих фінансових відносин тощо.

Актуальність дослідження зумовлена насамперед тим, що вирішення проблем поліпшення стану фінансового та матеріально-технічного забезпечення правоохоронних органів України, створення якісної правової бази і удосконалення існуючого правового регулювання потребує комплексного наукового розроблення цього питання, що б відповідало рівню його наукової і практичної актуальності, сучасним науковим потребам і особливостям розвитку української державності.

Проблеми матеріально-технічного та фінансового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України розглядалися такими вченими, як: В. М. Тесленко («Правове регулювання матеріально-технічного й військового постачання в системі МВС Російської Федерації», 1992 р.); А. Г. Чубенко («Правові засади фінансування Міністерства внутрішніх справ України», 2004 р.); С. В. Венедіктов («Матеріальне та моральне стимулювання ефективної професійної діяльності працівників органів внутрішніх справ України: теоретичний аспект», 2004 р.); Л. В. Борець («Правове регулювання відомчого фінансового контролю в системі МВС України», 2004 р.); О. Ю. Синявська («Організаційно-правові засади забезпечення життєдіяльності персоналу органів внутрішніх справ України», 2007 р.); М. С. Бідюкова («Правове регулювання матеріального забезпечення працівників ОВС», 2008 р.); М. С. Ільницький («Адміністративно-правове регулювання фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання органів внутрішніх справ України», 2009 р.) тощо.

Віддаючи належне проведеним дослідженням, які, незважаючи на внесення численних змін і доповнень до законодавства України щодо правового регулювання фінансового та матеріально-технічного забезпечення органів внутрішніх справ України, значною мірою зберігають свою актуальність та наукову значущість, слід зауважити, що дана проблема потребує подальшого вивчення.

На підставі теоретичних аспектів можна зазначити, що правоохоронні органи як органи державного управління, виконуючи свої основні завдання і функції, здійснюють фінансову діяльність, беручи участь у створенні й використанні певних фондів грошових коштів, за допомогою яких забезпечуються фінансовими ресурсами різноманітні потреби суспільства і держави. Зважаючи на вказане під **фінансовою діяльністю правоохоронних органів** слід розуміти виконання останніми покладених на них функцій щодо

створення, розподілу і використання фондів грошових коштів у конкретній сфері правоохоронної діяльності.

Під **фінансовим забезпеченням правоохоронних органів** слід розуміти діяльність, що здійснюється в межах фінансової системи держави у всіх її виявах та є формою участі в розподілі грошових коштів шляхом отримання фінансових ресурсів із метою наділення ОВС відповідними матеріально-технічними ресурсами.

Правоохоронці є юридичними особами і в цій якості у межах чинного законодавства України самостійно організовують товарно-грошову діяльність щодо матеріально-технічного та фінансового забезпечення. У зв'язку з наведеним доцільно виділити наступні найважливіші напрями їх фінансової діяльності:

- 1) участь у формуванні й використанні бюджетних коштів різних рівнів;
- 2) участь у створенні й використанні фондів обов'язкового особистого страхування працівників міліції;
- 3) участь у створенні й використанні коштів різних державних позабюджетних фондів (пенсійного, соціального страхування тощо);
- 4) участь у відносинах з приводу отримання й використання банківських позик і компенсаційних виплат для будівництва індивідуального житла і житлово-будівельних кооперативів, державних допомог, інших соціальних компенсаційних виплат; кредитних відносинах;
- 5) залучення і використання коштів, які одержують правоохоронці як суб'єкт держави від фінансово-господарської діяльності.

Матеріально-технічне забезпечення правоохоронних органів являє собою систему товарно-грошових і господарських відносин, які виникають між службами Міністерства внутрішніх справ, органами влади, підприємствами, організаціями, фізичними особами, з одного боку, та органами внутрішніх справ та їх підрозділами – з іншого, в процесі централізованого постачання матеріальних, технічних і військових ресурсів, необхідних для виконання покладених на органи внутрішніх справ завдань.

Видатки на утримання Міністерства внутрішніх справ України щороку зростають, однак кількість виділених коштів та ресурсів не може повністю задовольнити усі потреби правоохоронних органів. Сьогодні вкрай важливим залишається питання збільшення фінансового та матеріально-технічного забезпечення правоохоронних органів, як найважливіших елементів їх життєдіяльності.

На правоохоронні органи покладено широке коло завдань, серед яких: забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів; запобігання правопорушенням та їх припинення; охорона і забезпечення громадського порядку; виявлення і розкриття злочинів, розшук осіб, які їх вчинили; забезпечення безпеки дорожнього руху; захист власності від злочинних посягань; виконання кримінальних покарань і адміністративних стягнень; участь у поданні соціальної та правової допомоги громадянам, сприяння у межах своєї компетенції державним органам, підпри-

ємствам, установам і організаціям у виконанні покладених на них законом обов'язків.

Таким чином, міліція як державний озброєний орган виконавчої влади вирішує широке коло завдань, успішне виконання яких залежить від повноцінного матеріально-технічного та фінансового забезпечення усіх підрозділів міліції.

Слід також відзначити, що правоохоронні органи з метою організації своєї діяльності: 1) організовують планово-фінансову роботу в апараті МВС України, інших органах внутрішніх справ, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери їх управління, здійснюють контроль за використанням фінансових і матеріальних ресурсів, забезпечують організацію та вдосконалення бухгалтерського обліку; 2) забезпечує ефективне, результативне і цілкове використання бюджетних коштів [3, с. 224].

Згідно зі ст. 24 Закону України «Про міліцію» [4] фінансування і матеріально-технічне забезпечення міліції здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів, які надходять на підставі договорів від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних органів, підприємств, установ, організацій і громадян, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

Пільги, компенсації та гарантії, встановлені цим Законом, надаються за рахунок і в межах коштів, передбачених на утримання бюджетних установ (підприємств, організацій) у кошторисах або фінансових планах.

Питаннями фінансового забезпечення, матеріально-технічного і військового постачання міліції в межах відведеної їм компетенції займається ряд служб, а саме: Департамент фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку, Департамент матеріального забезпечення, Управління фінансової інспекції, які входять до складу Міністерства внутрішніх справ України [5, п. 1].

Організацію роботи в системі органів внутрішніх справ України з питань фінансування, виплати заробітної плати, економічного прогнозування, бухгалтерського обліку, звітності, пенсійної та контрольно-ревізійної роботи покладено на Департамент фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку [6, п. 2].

Фінансово-економічні підрозділи забезпечують організацію обліку і звітності в органах внутрішніх справ, проводять контрольно-ревізійну роботу, інвентаризацію, роботу з пенсійного забезпечення, готують пропозиції щодо дотримання режиму економії, організують і контролюють якість та достовірність звітності з питань фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання, займаються питаннями соціальної роботи серед особового складу та створенням належних побутових умов праці співробітників органів внутрішніх справ. Вирішення завдань фінансового забезпечення, матеріально-технічного та військового постачання вимагають взаємодії між відповідними службами правоохоронних органів і постійного удосконалення [7, п. 1].

Керівники органів внутрішніх справ несуть персональну відповідність за фінансову і господарську діяльність підпорядкованих органів, є розпорядниками бюджетних ресурсів, призначають матеріальні відповідальних посадових осіб, визначають функціональні обов'язки працівників підрозділів з ресурсного та фінансового забезпечення, контролюють прийняття на роботу спеціалістів з питань обліку, фінансів, будівництва, транспорту, зв'язку та інших, котрі здійснюють фінансову і господарську діяльність безпосередньо, укладають договори на закупівлю матеріальних цінностей, необхідних для забезпечення службової діяльності органу внутрішніх справ. Керівник має забезпечувати в роботі правоохоронців режим економії, дбайливе ставлення до службового обладнання, транспорту, пального, меблів, інших матеріальних цінностей, якими користуються працівники.

Функції централізованого матеріально-технічного забезпечення і військового постачання підрозділів міліції виконує Департамент матеріального забезпечення, який є єдиним у системі МВС України практично діючим підрозділом з централізованого матеріально-технічного постачання правоохоронних органів і підрозділів, у першу чергу – оперативно-технічних служб, а також частин внутрішніх військ.

Департаментом матеріального забезпечення здійснюється методичне керівництво підрозділами матеріального забезпечення в частині організації військового та матеріально-технічного забезпечення структурних підрозділів центрального апарату МВС України, головних управлінь МВС України в Автономній Республіці Крим, місті Києві та Київській області, управлінь МВС України в областях, місті Севастополі та на транспорті (ГУМВС, УМВС, УМВСТ), вищих навчальних закладів МВС України.

Успішна робота правоохоронних органів значною мірою залежить від умов праці, побутового, транспортного і соціального обслуговування працівників. Такою роботою керує Господарське управління МВС України та господарські підрозділи в обласних, міських, УМВС, у навчальних закладах і установах системи МВС [8, п. 3]. Адміністративно-господарське управління і його підрозділи на місцях забезпечують господарські потреби органів внутрішніх справ, ремонтно-будівельних організацій (управлінь і дільниць, бригад), здійснюють експлуатацію й ремонт адміністративних приміщень та інженерно-технічного обладнання, забезпечують службові приміщення меблями, інвентарем, побутовою технікою, засобами зв'язку, організують придбання товарів канцелярського призначення, ремонт обчислювальної та друкарської техніки. Господарчі підрозділи забезпечують особовий склад належним рухомим та нерухомим майном, службовим спорядженням, харчуванням, продовольчим постачанням, контролюють виконання правил пропускового режиму, санітарного і протипожежного нагляду, ведуть складське та підсобне господарство, організують торговельне

і побутове обслуговування персоналу, виконують інші функції матеріально-технічного забезпечення.

Важливе значення (без чого неможливо здійснити будь-яку реформу) має вирішення питання матеріально-технічного забезпечення. Насамперед потрібно істотно підвищити рівень грошового утримання працівників міліції. Воно має відповідати рівню фізичних і моральних витрат на службі та не бути нижчим, ніж в інших правоохоронних і силових структурах. Не можна допускати, щоб працівник міліції, аби прогодувати сім'ю, вночі підробляв десь столом і приходив на роботу втомленим, наражаючи на небезпеку на службі себе та інших.

На підставі вищенаведене можна дійти висновку, що бюджет потрібно збільшувати. Також необхідно вирішувати питання підвищення виплат працівникам міліції виходячи з наявних і перспективних фінансових можливостей. Цим і зумовлено процес перегляду штату МВС з метою його оптимізації, скорочення чисельності працівників міліції загалом.

У європейських країнах поліцейський на початку кар'єри повинен три роки обов'язково пропрацювати у сфері охорони громадського порядку, в підрозділах, аналогічних нашій патрульно-постовій службі. Певно, таку практику слід запроваджувати й у нас. Це також дасть змогу тим, хто помилився з вибором професії, усвідомлено визначитися вже на цьому етапі, набувши досвіду реальної міліцейської роботи.

Список літератури: 1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. – Станом на 19 верес. 2011 р. 2. Про Державний бюджет України на 2011 рік : закон України / Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 7–8. – Ст. 52. – Станом на 16 трав. 2011 р. 3. Бех Г. В. Фінансове право України : підручник / Г. В. Бех, О. О. Дмитрик, І. Є. Криницький ; за ред. М. П. Кучерявенка. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 320 с. 4. Про міліцію : закон України // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20. – Станом на 19 верес. 2011 р. 5. Про затвердження Положення про Управління фінансової інспекції Міністерства внутрішніх справ України : наказ МВС України від 24 трав. 2011 р. № 231. – К., 2011. – 11 с. – Станом на 21 верес. 2011 р. 6. Про затвердження Положення про Департамент фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку Міністерства внутрішніх справ України : наказ МВС України від 17 серп. 2011 р. № 573. – К., 2011. – 9 с. – Станом на 21 верес. 2011 р. 7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 40. – Ст. 365. – Станом на 16 трав. 2011 р. 8. Про організацію внутрішнього фінансового контролю : наказ МВС України від 10 черв. 2008 р. № 267. – К., 2008. – 9 с. – Станом на 20 верес. 2011 р.

Надійшла до редколегії 14.03.2012

Охарактеризовано современное состояние профессиональной подготовки правоохранительных органов относительно материально-технического и финансового обеспечения. Дано определение понятия материально-технического и финансового обеспечения правоохранительных органов в сфере их профессиональной деятельности.

Modern looks, touching understanding of basic directions of material and technical and financial problems of providing of activity in the organs of internal affairs, are described. Determination of concept of material and technical and financial support of the organs of internal affairs in the sphere of their professional activity is given.

УДК 351.713

Р. М. Семенець

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Визначено систему основних нормативно-правових актів, що регулюють місцеве оподаткування в Україні та порядок надходжень місцевих податків та зборів до місцевих бюджетів. Окрему увагу приділено визначенню понять: податковий закон, податкові рішення, податкові роз'яснення. Як наслідок, автором обгрунтовано позицію, згідно з якою нормативно-правове регулювання місцевого оподаткування в Україні характеризується дуалізмом.

Організація доходів держави та місцевого самоврядування ґрунтується на правових актах, а відповідні економічні відносини виступають зовні у формі правовідносин. Вони неможливі без відповідного правового оформлення, а їх існування як об'єктивних економічних категорій неможливе поза та незалежно від нормативної системи права як державного регулятора, підкреслював болгарський вчений М. Костов [1, с. 247].

Актуальність дослідження проблем нормативно-правового регулювання місцевих податків і зборів обумовлена гострою потребою вдосконалення інституту місцевого самоврядування і його нормативно-правової бази, розвитку податкових відносин, складовою частиною яких є місцеві податки і збори.

У цьому контексті метою цієї статті є розробка загальнотеоретичних основ податкового регулювання органів місцевого самоврядування, що є необхідною умовою для розуміння питань у розрізі розгляду внутрішньодержавних та міжнародних процесів, зокрема, проведення адміністративної реформи, адаптації національного законодавства до міжнародних норм і стандартів та удосконалення нормативно-правових актів, що регулюють місцеве оподаткування.

Серед відомих теоретиків права питаннями правового регулювання займалися такі науковці, як С. С. Алексєєв, В. М. Горшенєв, П. М. Рабінович, Т. В. Кашаніна, В. К. Самігулін, В. В. Копейчиков, А. М. Колодій, С. Л. Лисенков, О. І. Осауленко, В. П. Пастухов, В. М. Сирих, В. О. Сумін, О. Д. Тихомиров, О. Ф. Скакун та ін.

Загальним питанням нормативно-правового регулювання сфери оподаткування тією чи іншою мірою приділили свою увагу О. О. Бандурка, В. Т. Білоус, А. К. Воронова, Р. А. Калюжний,